

‘BRUE’ - overgangen fra summativ til formativ vurdering

Den summative vurderingen

- *Hvor godt gjør jeg det?* Første versjon av elevteksten vurderes summativt ut fra primærtrekkprinsippet og de trinnvise forventningsnormene knyttet til de 7 vurderingsdimensjonene (jf støttespørsmålene/vurderingskriteriene på vurderingsarket).

Den formative vurderingen

- *Hvor er jeg på vei?* Formativ, læringsstøttende veiledning
  - Påpeking av overordnede mål
  - Tilbakemelding om progresjonen så langt
  - Avtale om hvilket/hvilke område/r eleven skal rette oppmerksomheten mot framover

Den formative vurderingen...

- *Hva er neste skritt?* Formulering av spesifikke mål for elevens videre skrivelæring, som også skal være styrende for revisjonen av teksten
- Kjernepunktet i den formative vurderingen:
- **Omsetting av forventningsnormene som danner grunnlaget for den summative vurderingen av en tekst, til formulering av individspesifikke mål for videre læring**

Den formative vurderingen...

- I tillegg: Drøfting av hensiktsmessige skrivestrategier for å kunne nå de oppsatte målene
- Eleven reviderer teksten ut fra den gitte 'framovermeldings'-informasjonen, og leverer den inn for fornyet vurdering

Vurderingsprosedyrene: Datamateriale

- Datatilfang:
  - Et utvalg utfylte vurderingsskjemaer for 4. og 7. klassetrinn, som inneholder skårer (jf den 5-delte skalaen) som del av den summative vurderingen av en tekst, og lærernes skriftlige kommentarer til eleven som del av den formative vurderingen

Hvor godt lykkes lærerne med å bygge bro mellom den summative og den formative vurderingen?

1. I hvor stor grad nyttiggjør lærerne seg vurderingskriteriene som ledd i den summative vurderingen av en elevtekst?
2. Tar lærerne i betraktning den aktuelle skrivehandlingen som primærtrekk i sin summative vurdering?
3. I hvilken grad lykkes lærerne med å omsette forventningsnormene til spesifikke mål for elevens videre skrivelæring som ledd i sin formative vurdering?
4. Tar lærerne hensyn til den aktuelle skrivehandlingen som primærtrekk i sin formative vurdering?

Eksempel 1; Samhandle

- Trinn 4;
  - formålet er Utveksling av informasjon, å holde kontakt;
  - skrivehandlingen er Å samhandle, informere;
  - mottaker er rektor;
  - temaet refererer til den generelle delen av læreplanen
- Skriveoppgaven: *Rektor ønsker å lære deg bedre å kjenne. Skriv en tekst til rektor der du forteller om deg selv. Du kan fortelle om hva du gjør i fritida, hva du liker å gjøre på skolen, hva du liker å få til middag, favorittboka di eller favorittfilmen din.*

- To lærere vurderte summativt første versjon av en elevtekst og skåret den slik:

Kommunikasjon: M3

Innhold: M3

Tekstopppbygging: M2

Språkbruk: M3

Rettskriving og formverk: M2

Tegnsetting: M2

Bruk av skriftmediet: M2

- Lærerne valgte områdene *Tekstopppbygging* og *Språkbruk* for den formative vurderingen:
- Noen av normene under *Tekstopppbygging* fokuserer på komposisjon og avsnittsinndeling, og lærerne roser eleven for å ha et godt tak på dette.
- I tillegg er de opptatt av spørresetningene hans og mangelen på et variert ordforråd, som er relatert til normene under *Språkbruk*.
- Vurderingene deres danner utgangspunkt for oppsettet av spesifikke mål for den videre læringen og dermed for revisjon av teksten.

- Den skriftlige tilbakemeldingen til eleven lød:

Du organiserer teksten din på en god måte.

Teksten er klart inndelt i tre deler. Men noen av spørsmålene dine er noe uklart formulert dersom leseren skal kunne sammenlikne og skjønne hva du skriver om deg selv.

Avsnittsinndelingen er fint utført. Vi savner at du varierer ordbruken.

Elevens reviderte versjon av teksten ble skåret slik
(skårer første versjon i parentes):

- *Kommunikasjon:* (M3) M3
- *Innhold:* (M3) M3
- *Tekstopppbygging:* (M2) M4
- *Språkbruk:* (M3) M3
- *Rettskriving og formverk:* (M2) M3
- *Tegnsetting:* (M2) M3
- *Bruk av skriftmedier:* (M2) M3

Eksempel 2; Utforske

- Klassetrinnet er 4,
  - formålet er Kunnskapsutvikling;
  - skrivehandlingen er Å utforske;
  - mottaker av teksten er rektor;
  - temaet refererer til faget matematikk
- Skriveoppgaven: *Lag tre forskjellige papirfly. Du vil få arbeidstegninger for to av flyene. Det tredje må du lage på egen hånd. Deretter skal du teste hvilket fly som flyr lengst. Utfør testene med papirflyene og skriv om resultatene.*

- Lærerne valgte områdene *Innhold* og *Bruk av skriftmediet* i sin formative vurdering.
- Begrunnelsen var at eleven ville ha nytte av å fokusere på de gode elementene i teksten, og de ønsket å motivere ham til å utvikle ferdighetene på disse områdene. Innenfor faget matematikk ble dette ansett for å være logisk.

- En av normene under *Innhold* for 8. trinn (!) gjelder utdyping av emnet. Lærerne utnyttet dette som utgangspunkt for oppsett av et spesifikt mål for videre læring, og dermed for revisjon av teksten.
- De kommenterte skriftlig:

Vi er nysgjerrige på de to andre flyene. Kan du skrive om hvordan de så ut og hvor langt de fløy?
- Når det gjelder *Bruk av skriftmediet* fokuserer en av normene på ulike uttrykksmidler, som for eksempel tegninger. Lærerne kommenterte:

Vi ser at du har begynt å lage en tegning av ett av flyene. Lag gjerne tegninger av alle flyene, og markér hvilket fly som fløy lengst!

BROEN; Vurderingskriteriene

- Lærerne gjorde nøye bruk av vurderingskriterier, utledet fra forventningsnormene, i sin summative vurdering av elevtekstene.
- Kriteriene, formulert som støttespørsmål på vurderingsskjemaet, var imidlertid ikke alltid like lett å forstå.

BRUA; Primærtrekksprinsippet

- Primærtrekksprinsippet ble fulgt i varierende grad i forhold til de enkelte vurderingsområder:

For noen områder var dette enkelt å gjennomføre (f.eks. *Tekstopppbygging*); for andre områder hadde prinsippet mindre betydning (f.eks. *Rettskriving og formverk*).

BRUI; Vurderingsområdene

- Vurderingsområdene utgjorde generelt sett ingen utfordring; imidlertid ble *Kommunikasjon* oppfattet som noe uklar ettersom alle områdene inkluderer et aspekt av kommunikasjon.

The BRIDGE; Vurderingsskalaen

- Den fem-delte skalaen innebar en stor utfordring. M3 er empirisk bestemt, og fungerte greit som 'forventet nivå'. Imidlertid vanskelig å bestemme hvor mye svakere en tekst må være for å bli kategorisert som M2 eller M1 – eller hvor mye bedre den må være for å bli kategorisert som M4 eller M5.
- Problematisk å forholde seg til en ordinalskala

BRUE; Bruk av normene i den formative vurderingen

- Bruk av normene for forventet ferdighetsnivå i skriving som grunnlag for å formulere spesifikke mål for elevens videre læring og dermed som veiledning for elevens revisjon av teksten, viste seg å være en utfordring for lærerne:

Brücke: Bruk av normene i den formative vurderingen forts.

- Først må lærerne utnytte normene, utformet som vurderingskriterier, som en sentral del av sin summative vurdering av en tekst.
- Deretter må de omsette disse normene til konkrete mål for den enkelte elevs videre skrivelæring. Ikke bare inngår normene, utformet som mål, i den formative vurderingen,
- men læreren må også ta hensyn til elevens sterke og svake sider når hun setter opp målene (ipsativ vurdering).

Le PONT; Primærtrekkprinsippet

- Primærtrekkprinsippet ble i noen grad benyttet som føring for den formative vurderingen.

Brobyggingen!

- Vurderingssituasjonen karakteriseres ved en interaksjon mellom eleven, læreren og teksten, noe som nødvendiggjør en kombinasjon av summative og formative tilnærminger.
- Overgangen fra summativ til formativ vurdering forutsetter at de to vurderingsformene sees i sammenheng.

Den formative vurderingen: Hvordan gi tilbakemelding

- I begynnelsen syntes lærerne å være bundet av sin tradisjonelle måte å gi tilbakemelding på: De la stor vekt på å rose og oppmuntre, og forsøkte å unngå å si eller skrive noe til eleven som kunne oppfattes negativt.
- Å informere eleven på en presis måte om *Hvor godt gjør jeg det?* og om *Hvor er jeg på vei?*, så vel som *Hva er neste skritt?*, synes i noen grad å bryte med den tradisjonelle måten å gi tilbakemelding på.

Den formative vurderingen: I forhold til ulike områder

- Tilbakemeldingen fokuserte først og fremst på rettskriving og tegnsetting, noen ganger også på tekstopppbygging.
- Det var vanlig å kombinere forskjellige områder i forbindelse med tilbakemeldingen – f. eks. Tekstopppbygging med Innholdet

Den formative vurderingen: Fokus mot potensiale og strategier

- Fokus ofte rettet mot de elementer som er gode i teksten, dvs. der eleven har et potensial for læring, for å motivere ham til fortsatt innsats
- Fokus mot skrivestrategi, f. eks. motivere eleven til å reflektere omkring variasjon i innledningen av en setning (*Du bruker ordet men to ganger. Begge gangene innleder ordet setningen. Hvordan kan du starte setningen på en annen måte?*)

Verdien av forventningsnormene

- Analysen av de innsamlede data gir god indikasjon på at forventningsnormene er anvendbare og gyldige som referanse i vurderingssammenheng.

